

1 ☐ SAĞLIK KURUMLARINDA FİNANSAL TABLO ANALİZİ

6. HAFTA DERS NOTLARI

2 ☐ ORAN/RASYO ANALİZİ

- Oran analizi tekniği, finansal tablolarda yer alan ve aralarında anlamlı ilişkiler kurulabilecek hesap tutarlarının birbirlerine oranlanması şeklinde uygulanan bir finansal tablo analizi tekniğidir.
- Finansal tablolardan çok sayıda oran hesaplamak mümkündür. Ancak oran hesaplamaktan amaç, yorumlanabilir bilgi üretmek olmalıdır. Bu nedenle anlamlı ilişki içinde bulunan kalemler seçilerek birbiriyle oranlanır. Daha sonra bulunan sonuçlar, geçmiş yıl sonuçlarıyla, benzer işletme oranlarıyla veya var ise genel standartlarla karşılaştırılarak işletmenin finansal durumu yorumlanır

•

3 ☐ Finansal tablolarda yer alan ve aralarında anlamlı ilişkiler bulunan hesap tutarlarının birbirine oranlanması

suretiyle yapılan oran analizi dört duruma göre gruplanmıştır:

- Likidite oranları,
- Finansal (mali) yapı oranları,
- Faaliyet etkinliği (verimlilik) oranları,
- Kârlılık oranları,

•

4 ☐ 1-LİKİDİTE ORANLARI:

- İşletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmek için kullanılan oranlardır.
- a) CARİ ORAN: $\frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$
İşletmenin bir yıl içinde elde edeceği nakdin bir yıl içinde ödeyeceği borcun kaç katı olduğunu gösterir.
- 1.5- 2 olması idealdir. Bu durum işletmenin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyebileceğini gösterir.
- 1'in altında olması kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyemeyeceğini ve kurumsal kimliğinin zarar görebileceğini göstermektedir.
- 2'den büyük olması ise, işletmenin likidite fazlası olduğu ve dönen varlıklarını verimli kullanmadığı şeklinde yorumlanır.

5 ☐

b) ASİT-TEST ORANI: (LİKİDİTE): $\frac{(\text{Dönen varlıklar} - \text{Stoklar})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$

Bu oran işletmenin satışları durduğu anda kalan dönen varlık kalemleri ile kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşılayıp, karşılamayacağını gösterir. Cari orana göre daha hassas bir orandır.

- Oranın 1 olması işletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarının tamamını nakit ve kısa sürede nakde dönüştürülmesi mümkün olan iktisadi kıymetlerle ödeyebileceğini gösterir.
- 1'den düşük olması kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyemeyeceği ve stok fazlalığı olduğunu ifade eder.
- 1'den büyük olması ise, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemek için yeterli nakde sahip olduğu şeklinde yorumlanır.

•

6 ☐

c) NAKİT ORAN: $\frac{(\text{Hazır Değerler} + \text{Menkul Kıymetler})}{\text{Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar}}$

İşletmenin bir yıl içinde stoklarını satamaması ve alacaklarını tahsil edememesi durumunda elindeki mevcut hazır değerlerle kısa vadeli yabancı kaynakların ne ölçüde karşılandığını gösterir. Diğer likidite oranlarına göre daha hassas bir orandır.

- Sektörden sektöre farklı olmakla birlikte, nakit oranının 0,20 (%20) olması genellikle yeterli kabul edilir.
- Nakit oranının düşük olması işletmenin kredi bulmakta zorluk çekebileceği, yüksek olması elindeki değerli verimli kullanmadığı şeklinde yorumlanmaktadır.

7 ☐

D) STOK BAĞIMLILIK ORANI: $[Kısa\ Vad.\ Yab.\ Kaynaklar - (Hazır\ Değerler + Menkul\ Kıymetler)] / Stoklar$

Asit - test oranının 1'den küçük çıkması durumunda kısa vadeli borçların ödenebilmesi için stokların yüzde kaçının satılması gerektiğini belirtir.

•

8 ☐

2. FİNANSAL (MALİ) YAPI ORANLARI:

- Bu grupta işletmenin finansal yapısının ve uzun vadeli borç ödeme gücünün göstergesi olan oranlar yer alır.
- Kaldıraç oranları olarak da adlandırılan bu oranlar varlıkların ne kadarlık kısmının kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklarla ne kadarlık kısmının ise özkaynak ile finanse edildiğini, özkaynaklarla yabancı kaynaklar arasında uygun bir denge bulunup bulunmadığını tespit için kullanılırlar.
- İşletmenin faaliyetlerini zararlar kapatması, varlıklarının değerinin düşmesi ve beklediği nakit hareketlerinin gerçekleşmemesi durumunda işletmenin yabancı kaynaklarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceği konusunda önemli bilgiler sağlar.

9 ☐

a- YABANCI KAYNAK (KALDIRAÇ ORANI): $Kısa\ ve\ Uzun\ Vadeli\ Yabancı\ Kaynaklar\ Toplamı / Pasif\ Toplamı$

İşletmenin varlıklarının ne kadarlık kısmını yabancı kaynaklarla finanse ettiğini gösteren oranlardır.

- %50'den aşağı olması arzu edilir. Bu durum borçların azlığını gösterir.
- %50'den yüksek olması işletmenin riskli finanse edildiğinin işaretidir.
- Kredi kurumları bu oranın küçük olmasını isterler. Fakat ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde bu oran genellikle %60'ın üzerindedir.

10 ☐

b) ÖZKAYNAK ORANI: $Özkaynak\ Toplamı / Pasif\ Toplamı$

Özkaynakların toplam kaynak içindeki payını verir.

- En az %50 olması istenir. Ancak yaşanan enflasyonun bilançoların pasif yapısı üzerindeki bozucu etkisi sonucu, ülkemizde bu oranın %30'lara kadar düştüğü görülmektedir.
- Oranın %50'nin altına düşmesi, işletmenin yükümlülüklerini karşılamada güçlüklerle karşılaşma riskini ortaya çıkarır.

11 ☐

c) KISA VADELİ YABANCI KAYNAK ORANI: $K.V.Y.K. / Pasif\ Toplamı$

Aktif veya pasif toplamına oranı iktisadi varlıkların ne kadarlık bölümünün kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir.

- Bir işletmenin çok fazla kısa vadeli borcu olması geri ödeme riskini artırır.
- Bu oranın 1/3 (%33) seviyesini aşmaması uygun olur.
- Bu risk kısa vadeli yabancı kaynakların duran varlık finansmanında kullanılmasıyla daha da artar.

İşletmelerin herhangi bir ödeme darboğazına girmemeleri açısından kesinlikle duran varlıklarını kısa vadeli yabancı kaynaklarla finanse etmemeleri gerekir.

12 ☐

d) UZUN VADELİ YABANCI KAYNAK ORANI: U.V.Y.K. / Toplam Pasif

Uzun vadeli yabancı kaynakların pasif (veya aktif) toplamına oranı işletmenin sahip olduğu varlıkların ne kadarlık kısmının uzun vadeli yabancı kaynaklarla finanse edildiğini gösterir.

- Oranın normal şartlarda 1/6 (%17) olması gerekmektedir. Ancak oranın daha yüksek olması kısa vadeli yabancı kaynak oranını azaltmak kaydıyla normal kabul edilebilir.
- 1/6'dan fazla olması işletmenin uzun vadeli yabancı kaynaklarını fazla olduğu anlamına gelir.

13 ☐

e) YABANCI KAYNAKLARIN ÖZKAYNAKLARA ORANI: Toplam Yabancı Kaynak/Özkaynaklar

- İşletmenin özkaynakları ile yabancı kaynakları arasındaki ilişkiyi gösterir. Oranın 1 olması özkaynak borç dengesi açısından yeterli görülür.
- Oranın 1'den küçük olması işletme faaliyetlerinde kullanılan iktisadi varlıkların büyük kısmının özkaynak ile finanse edildiğini gösterir.
- 1'in üstüne çıkması, üçüncü kişilerden sağlanan kaynakların ortaklardan sağlanan kaynaklardan daha fazla olduğunu gösterir.
- Oran küçüldükçe işletmenin herhangi bir kriz karşısında güç durumda kalma riski azalır.

14 ☐

3. FAALİYET ETKİNLİĞİ (VERİMLİLİK) ORANLARI:

- İşletmenin sahip olduğu ve faaliyetlerini gerçekleştirmede kullandığı iktisadi kıymetlerin ne ölçüde etkin kullanıldığını tespit etmek amacıyla kullanılır.
 - Diğer bir ifadeyle; işletmenin varlıklarının kalitesini ölçen oranlardır. Faaliyetlerinin ne ölçüde verimli olduğunu açıklar.
 - Genel olarak;
 - X DEVİR HIZI: NET SATIŞLAR / ORTALAMA X
 - X.... SÜRESİ: 365 / X DEVİR HIZI
- şeklinde hesaplamalar yapılmaktadır.

15 ☐

a) STOK DEVİR HIZI: Satışların Maliyeti / Ortalama Stok (Satışların maliyeti yoksa Net Satış)

- Stokların bir dönem boyunca kaç defa yenilendiğini gösterir, yükselmesi olumludur.
- Düşük olması işletmenin stoklarını hızlı bir şekilde nakde çeviremediğini göstermektedir.
- ORTALAMA STOK : Dönem başı stok + Dönem sonu stok /2

b) ORTALAMA STOKTA KALMA SÜRESİ: 360 / Stok Devir Hızı

- Stokların kaç günde bir satıldığını/yenilendiğini gösterir.

16 ☐

c) ALACAK DEVİR HIZI: Kredili/Net Satışlar / Ortalama Ticari Alacaklar

- Alacakların bir dönemde kaç defa tahsil edildiğini gösterir.
- Yüksek olması olumlu yorumlanır.

d) ALACAK TAHSİL SÜRESİ: 360 / Alacak devir hızı

- Alacakların ortalama kaç günde tahsil edildiğini gösterir.
- Düşük olması olumlu yorumlanır.

e) TİCARİ BORÇ DEVİR HIZI: Kredili Alışlar / Ortalama Ticari Borç

(Kredili Alış veya Net alış yoksa Satışların Maliyeti yoksa Net Satış)
Borçlarını kaç defa ödediğini anlatır. Yüksek olması olumlu yorumlanır.

f) TİCARİ BORÇ ÖDEME SÜRESİ: 360 / Borç Devir Hızı

Borçlarını kaç günde bir ödediğini anlatır.

17 ☐

g) AKTİF (VARLIK) DEVİR HIZI: $\text{Net Satışlar} / \text{Aktif Toplamı (Toplam Varlıklar)}$

- Net satışların net aktif toplamına bölünmesi suretiyle hesaplanır.
- Bu oran, işletmenin aktif varlıklarının kaç katı satış yaptığını gösterir.
- Aktif devir hızının yüksek olması olumludur.

h) ÖZKAYNAK DEVİR HIZI: $\text{Net Satışlar} / \text{Ortalama Özkaynaklar}$

- İşletmenin özkaynaklarının kaç katı satış yaptığını gösterir.
- Özkaynak devir hızının yüksek olması olumludur.

18 ☐

4. KARLILIK ORANLARI:

- İşletmenin karlılığını gösteren oranlardır. Tümünün yüksek olması istenir.
- Genel olarak;
- Bilanço kalemleri için genel formül : $\text{Dönem net karı} / \text{İlgili kalem}$
- Gelir Tablosu için genel formül : $\text{İlgili Kar} / \text{Net Satış}$ şeklinde hesaplanır.

19 ☐

BİLANÇO KALEMLERİNİN KARLILIĞI;

a) ÖZKAYNAK KARLILIĞI: (Mali Rantabilite) : $\text{Dönem net karı} / \text{Özkaynak}$

- Özkaynaklarının ne ölçüde karlı olduğunu gösterir.

b) MADDİ DURAN VARLIK KARLILIĞI: $\text{Dönem net karı} / \text{Maddi Duran Varlık}$

- Maddi duran varlıkların ne ölçüde karlı olduğunu gösterir.

c) AKTİF/VARLIK KARLILIĞI: $\text{Dönem net karı} / \text{Toplam Aktif (Varlıklar Toplamı)}$

- Varlık yatırımlarının ne ölçüde karlı olduğunu gösterir.

•

20 ☐

GELİR TABLOSU KALEMLERİNİN KARLILIĞI;

a) Brüt Satış karlılığı : $\text{Brüt Satış karı} / \text{Net satışlar (Satış Karlılığı)}$

b) Faaliyet karlılığı: $\text{Faaliyet karı} / \text{Net satışlar}$

c) Olağan karlılığı: $\text{Olağan kar} / \text{Net satışlar}$

d) Dönem kar marjı: $\text{Dönem karı} / \text{Net satışlar}$

e) Net kar marjı: $\text{Dönem net karı} / \text{Net satışlar}$

21 ☐

ÖNREK UYGULAMA ÇÖZÜMLERİ